

***ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА***

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Sajt: psss.rs**

***ПОЉОПРИВРЕДНИ
БИЛТЕН***

Број IX бесплатан примерак
СЕПТЕМБАР 2019. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- **Сетва пшенице – Зоран Милосављевић дипл.инж.**

ВОЂАРСТВО-ВИНОГРАДАРСТВО

- **Одређивање оптималног времена бербе јабуке - Љиљана Гвоздић дипл.инж.**

ЗАШТИТА БИЉА

- **Методе прогнозно извештајне службе у заштити биља – Сениша Недељковић дипл.инж.**

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС-а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoponuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА –БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

СЕТВА ПШЕНИЦЕ

Оптимални рок сетве

Оптимални рок сетве у нашим агроеколошким условима је важнији чинилац од избора сорте и минералне исхране. У усеву који је на време посејан омогућен је добар предзимски развој биљака. Пшеница би требало да уђе у зимски период у фази почетка бокорења са један до два секундарна стабла или са три добро развијена листа. Најчешћа грешка коју произвођачи чине је повећана густина сетве у нади да ће надокнадити изостанак бокорења у касној сетви пшенице. Такав случај смо имали у овој сезони када је касније пред сетву дошло до полагања биљака због густине сетве. Оптимални рок сетве за овај део Србије који покрива наша служба је од 10.10. до 10.11. Однос сорте према року сетве није исти што произвођачи морају имати у виду. Прве рокове од 10. до 20.10. захтевају сорте Победа, Русија, Студеница, Песма. Нешто касније рокове сетве одговарају сортама као што су: Европа, Ренесанса, Визија, Љиљана. На крају сетвеног рока произвођачи треба да сеју сорте: Невесинјка, Анастасија или Прима.

Сетвена норма

Густина усева односно склоп је други важан чинилац производње пшенице. Наши произвођачи имају обичај да користе велике количине семена (преко 300кг/ха) семена то директно поскупљује производњу. Ова количина значи потрошњу око 50 кг. семена више него што је потребно а то на нашем производном подручју значи губитак око 250т. што је равно просечном приносу са 80 ха. Оваква ситуација се понавља стално јер је последица жеље за компензацијом лошег квалитета сетве, затим касног рока сетве или изостанка оптималне количине ђубрива. Све наше сорте се добро бокоре са моћним чвором бокорења који обезбеђује добар секундарни систем корена који је изузетно важан у исхрани биљке. Ово је основни разлог зашто пшенице не треба гушити великим склоповима. Од новембра до марта пшеница бокори у температурним условима од 6-12 степени Ц.

Распон густине за наше сорте пшенице износи од 450-650 клијавих зрна на метар квадратни. Када говоримо о овом увек се подразумева употреба декларисаног семена које има велику клијавост и енергију да је у категорији прве сортне репродукције или вишој са обавезним третирањем фунгицидима за заштиту семена. Следећи битан фактор је квалитетна предсетвена припрема а затим квалитетна сетва на дубини 3-5 цм. У зависности од крупноће семена т.ј. масе 1000 зрна, захтева сорте и клијавости норма сетве се креће од 230-260 кг/ха. Код закаснеле сетве са лошом припремом уз лошу механизацију каква је наша обавља се корекција сетвена норме уз повећање количине 10-30%.

Минерална исхрана

За постизање високих приноса потребно је 100-150 кг. чистог азота, 60-80 кг. фосфора и 40-60 кг. калијума по једном хектару. Коју формулацију ђубрива ће произвођачи користити зави од стања на тржишту, РН-реакције и плодности земљишта, масе жетвених остатака, начина обраде (класично орање или редукована обрада) и низа других фактора. Произвођачи би требало да раде анализу земљишта

сваке 3-4 године да би тако што економичније примењивали минерална ђубрива. Стајњака већ одавно нема на нашим њивама у довољној количини па је битно добро економисати минералним ђубривима за постизање високих и стабилних приноса.

Површинско додавање фосфора и калијума нема никаквог утицаја на принос и квалитет зрна тако да једино примена пре обраде има своје оправдање. Код касних рокова сетве количину азота треба смањити или у потпуности изоставити јер се тада 50-60% азота додаје у прихрањивању одмах по изласку биљака из зимског периода а остатак корективно у другој прихрани.

При заоравању жетвених остатака кукуруза примењује се додатна количина од 20-40 кг/ха чистог азота.

Основна обрада и предсетвена припрема

У производњи пшенице није неопходна дубока обрада. Дубина орања за пшеницу првенствено зависи од масе жетвених остатака предсева. Орање може да изостане без последица ако је основна обрада изведена на њиви за предходну биљну врсту у нашем случају најчешће за кукуруз. Употреба тешке тањираче или фрезе уместо плуга т.ј. орања могућа је ако нема жетвених остатака.

Код сетвене припреме треба имати у виду да семе захтева брзо клијање и ницање. Старо правило "Тврда постељица и мек покривач" мора се поштовати у припреми сетве стрних жита. Горњи слој земљишта дубине осам центиметара мора да буде растресит. Испод овог слоја земљиште треба да је збијено јер су то услови за квалитетну сетву и ницање.

Саветодавац ратарства и повртарства Зоран Милосављевић

ОДРЕЂИВАЊЕ ОПТИМАЛНОГ ВРЕМЕНА

БЕРБЕ ЈАБУКЕ

Да би се правилно одредио период бербе јабуке треба разликовати два ступња зрелости, физиолошку и технолошку. У првој плодови достижу своју највећу крупноћу, семенке су потпуно развијене и у одговарајућим условима могу проклијати, док у технолошкој плодови достижу најбољи укус, мирис и боју и све остале особине потребне за даљу намену, било да се ради о преради или чувању.

Ране сорте треба брати шест до седам дана пре технолошке зрелости, јесење сорте седам до четрнаест дана пре технолошке зрелости, док се зимске сорте беру у физиолошкој зрелости. Да би се правилно одредио датум бербе треба знати да плодови јабуке садрже доста скроба, резервне хране која се разграђује и претвара у глукозу.

На способност чувања и квалитет после складиштења одлучујући утицај има зрелост плодова у моменту бербе. Презрело воће убрзано наставља да зри и у току складиштења па долази до деградације меса плода, односно долази до делимичног или потпуног пропадања плодова. Насупрот томе прерано убрани плодови су недовољно развијени, слабије крупноће и обојености, лошијег укуса.

Постоји више метода за одређивање оптималног времена бербе јабуке:

-Број дана од пуног цветања до бербе;

- Сума температура од пуног цветања до бербе;
- Број дана од Т стадијума плода до бербе.

Допунске методе:

- Промена основне и допунске боје покожице плода;
- Промена боје семењаче;
- Лакоћа одвајања плода од гране.

Егзактне методе:

- Јодно – скробни тест;
- Рефрактометриски индекс;
- Чврстина плода ;
- Мерење интензитета дисања и садржај етилена у плодовима.

Скробно-јодна метода се користи у одређивању зрелости плодова односно праћењу процеса разградње скроба у плодовима током њиховог сазревања при чему како сазревање плодова одмиче , скроб се све више разграђује на просте шећере.

За спровођење теста узима се узорак од 10 плодова исте сорте из засада , најмање 2-3 недеље пре очекиване бербе са разних стабала и делова круне по систему једно стабло један плод.

Попречно пресечени плодови преко средине потапају се у припремљен раствор (10 gr кристала јода, 40 gr калијум јодида и 4 l топле воде), и након неколико минута месо плода ће почети да мења боју у плаво и тада треба приступити визуелним оцењивањем плодова јабуке.

На местима где је у плоду дошло до разградње скроба неће се задржати боја , а на местима где има скроба пресек ће бити обојен у тамно плаву боју.

Ако су плодови мањег степена зрелости површина пресека биће обојенија, а ако је пресек плода мањег интензитета обојености оцена је већа а самим тим и плод зрелији. Резултате теста упоредити са показатељима, где је на скали од 1 до 8 оцењен степен зрелости плодова , при чему је оценом 1 означен потпуно зелен плод, а оценом 8 презрео плод.

Плодове који су тестирани не користите за исхрану људи и животиња.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

Методe прогнозно извештајне службе у заштити биља

Рад прогнозно-извештајне службе у заштити воћа заснива се на методама утврђивања штеточина и њихових природних непријатеља у воћњацима и виноградима, ради доношења оцене о потреби и правовременим роковима за њихово сузбијање. Методе које се користе у воћарско-винаградарској производњи су:

- Метода зимског прегледа.** У току зиме се узимају гране од 20cm

дужине, најчешће дво- или трогодишњег дрва воћака. Сваки узорак се прегледа лупом, и бележи се број присутних штеточина. На гранама и лисним пупољцима презимљавају јаја лисних ваши, пауци, разни лептири, неке лисне буве и др.

-Визуелна метода. Овом методом врши се преглед органа биљке у зависности од периода вегетације. Прегледају се цветови, пупољци, лишће, плодови. Често се преглед врши цепном лупом. Са прегледом се почиње отварањем првих пупољака, а затим у зависности од интензитета напада и бројности штеточина обично се понавља на 14 дана. У току лета прегледа се једном месечно. Овим прегледом се утврђује бројност гусеница које изазивају коврцавост лишћа и пупољака, лисних минера, лисних ваши, крушкине гриње, крушкине буве, крушкине осе и многих других штеточина.

-Метода удараца. Заснива се на стресању инсеката са грана дрвећа, а око стабала се поставља памучно платно на коме се инсекти скупљају. Примењује се за уочавање бројности јабукиног и крушкиног цветоједа, као и за неке друге штеточине. Један узорак добија се са 100 удараца, односно 100 грана, од којих су по две на истој воћки.

-Метода левка. Једноставна метода која се састоји у качењу великог платненог левка навученог на округли или квадратни оквир на гране воћке одмах након примене неког инсектицида, акарицида или неког другог средства за заштиту биља. У левак падају убијени инсекти и након 24h може се утврдити онај део штеточина на који коришћени пестицид делује.

-Примена визуелних атрактаната

а) ловна лампа- користе се сијалице за прикупљање инсеката. Најчешће се користе лампе са живиним, UV или флуоресцентним светлом. Лампе се пале у сумрак а гасе око 23h. Интензитет појаве изражава се максималним уловом у једној ноћи.

б) обојени атрактанти- површине се премазују лепком па се око њих хватају инсекти, па се може утврдити интензитет. Најчешће се користи жута боја за за улов воћних мува. Пластичне жуте плочице каче се о гране и њишући се на њих налаћу штетни инсекти.

-Примена олфакторних атрактаната

а) хранидбени атрактанти- делују на чула инсеката оба пола . Стављају се стаклене или пластичне флаше различитих облика, и каче се о воћке.

б) сексуални атрактанти- називају се феромони због свог надражујућег деловања. Привлаче супротни пол инсеката. Данас се мање користе природни мириси женке, а више се користе синтетички феромони смештени у херметички затвореним капсулама. Капсуле се стављају у кућице од чврстог картона које су изнутра намазане лепком. Кућице се каче о воћку.

-Ловни и лепљиви појасеви и замке. Користе се за штеточине које се завлаче на скривита места, и на та места се постављају и ове замке, и бивају лако уловљене. Ловне појасеве треба постављати у пред презимљавање, када стетни инсекти траже склониште.

Лепљиве замке се користе у виду лепљивих картонских плоча, и за праћење почетка активности и кретања неких штеточина.

-Контролисани узгој. Врши се у условима које ми створимо. Праве се кавези од мрежастих сандука у које се убацује одређени број штеточина и прати се њихов развој. Убацују се инсекти сакупљени у ловним појасевима, инсекти који презимљавају у лишћу и др.

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 16.09.2019.-22.09.2019. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Нектарина	100	80	90
Јабука (остала)	80	80	70
Шљива	80	60	-
Крушка	150		100
Грожђе	150	120	110
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	80	80	50
Кромпир	80	50	50
Паприка-шиља	120	100	90
Лук црни	100	70	50
Парадајз	100	80	50
Тиквице	70	50	50
Шаргарепа	100	70	70

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 16.09.2019.-22.09.2019. ГОДИНЕ* **ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Нектарина	80	60	80
Јабука (остала)	50	50	50
Шљива	45	40	-
Крушка	80	-	80
Бресква	80	80	70
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац салатни	35	40	25
Кромпир	35	30	30
Паприка шиља	90	-	-
Лук црни	30	40	35
Парадајз	60	40	40
Тиквице	25	30	30
Шаргарепа	35	50	50

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ОД 16.09.2019.-22.09.2019. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	-	-
Јагњад	све тежине	све расе	250	240	270
Јарад	све тежине	све расе	200	180	200
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	-	-	220
Козе	све тежине	све расе		-	
Крава за клање	све тежине	СМ	-	170	140
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	100	-
Овца	све тежине	све расе	160	130	140
Прасад	16-25кг	све расе	210	180	170
Телад	80-160	СМ	-	450	460
Товљеници	80-120	све расе	172	140	140
Товљеници	>120кг	све расе	/	120	100
Шиљежад	све тежине	све расе	220	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 16.09.2019.-22.09.2019. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	20	23	20
Пшеница	20	25	20
Сточни јечам	20	25	-

У току трећег квартала 2019 године ПССС Косовска Митровица је на сајту www.agroponuda.com до издавања овог болтена објавила 46 агропунда: ратарство 9 , повртарство 6 , воћарство 1 , сточарство 30.

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE